

1.

Lag**om intressebevakningsfullmakt**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på en fullmakt som fullmaktsgivaren har förordnat att skall träda i kraft om han eller hon förlorar förmågan att sköta sina angelägenheter på grund av sjukdom, störningar i de psykiska funktionerna, försvagat hälsotillstånd eller av någon annan motsvarande orsak (*intressebevakningsfullmakt*).

2 §

Intressebevakningsfullmaktens omfattning

Den som befullmäktigas genom en intressebevakningsfullmakt kan ges behörighet att företräda fullmaktsgivaren i ärenden som gäller fullmaktsgivarens egendom och andra ekonomiska angelägenheter. Fullmäktigen kan ges behörighet att företräda fullmaktsgivaren också i ärenden som gäller fullmaktsgivarens person, om fullmaktsgivaren saknar förmåga att förstå deras betydelse.

En intressebevakningsfullmakt kan begränsas till att gälla en viss rättshandling, ett visst ärende eller viss egendom.

Fullmäktigen är inte behörig att på full-

maktsgivarens vägnar samtycka till äktenskap eller adoption, erkänna faderskap, godkänna ett erkännande av faderskap, upprätta eller återkalla ett testamente eller företräda fullmaktsgivaren i andra sådana ärenden som på ett jämförbart sätt är personliga.

2 kap

Upprättande och utfärdande av intressebevakningsfullmakt

3 §

Behörighet att upprätta fullmakt

Behörighet att upprätta en intressebevakningsfullmakt har en person som har fyllt 18 år och har förmåga att förstå fullmaktens betydelse.

4 §

Fullmaktens form

En intressebevakningsfullmakt skall upprättas skriftligen i två vittnens samtidiga närvaro. Fullmaktsgivaren skall skriva under handlingen eller intyga att han eller hon skrivit under den. Vittnena skall efter detta bestyrka handlingen med sina underskrifter. Vittnena skall känna till att handlingen är en intressebevakningsfullmakt, men fullmaktsgivaren behöver inte uppge handlingens in-

nehåll för dem.

Av handlingen skall dessutom framgå

- 1) att den innebär ett befullmäktigande,
- 2) i vilka ärenden fullmäktigen har rätt att företräda fullmaktsgivaren,
- 3) fullmaktsgivaren och fullmäktigen, samt
- 4) att fullmakten träder i kraft om fullmaktsgivaren förlorar förmågan att sköta sina angelägenheter på grund av sjukdom, störningar i de psykiska funktionerna, försvagat hälsotillstånd eller av någon annan motsvarande orsak.

5 §

Vittnesintyg

Vittnena skall vid sina underskrifter anteckna sitt födelsedatum och sin kontaktinformation samt ort och tid för bevitnandet. De skall nämna att de varit samtidigt närvarande vid upprättandet av fullmakten. De skall också anteckna iakttagelser om fullmaktsgivarens förmåga att förstå fullmaktens betydelse och andra omständigheter som de anser vara av betydelse för fullmaktens giltighet.

Vittnenas intyg på fullmakten om att den upprättats i enlighet med 4 § 1 mom. skall anses trovärdigt, såvida det inte kommer fram omständigheter som minskar intygets trovärdighet.

6 §

Rätten att bevittna en fullmakt

En fullmakt får inte bevittnas av

- 1) en person som inte fyllt aderton år eller som på grund av störningar i de psykiska funktionerna eller av någon annan motsvarande orsak saknar förmåga att förstå bevitnandets betydelse,
- 2) fullmaktsgivarens make eller maka,
- 3) fullmaktsgivarens eller dennes makes eller makas barn, barnbarn, syskon, förälder eller far- eller morförälder, eller maken eller maken till någon av de nämnda personerna,
- 4) fullmäktigen eller dennes make eller maka, eller

- 5) en person som står i ett i 3 punkten nämnt förhållande till fullmäktigen eller dennes make eller maka.

Med makar avses i 1 mom. äkta makar och personer som lever under äktenskapsliknande förhållanden eller i något annat parförhållande. Med släktingar jämställs motsvarande halvsläktingar.

7 §

Utfärdande av intressebevakningsfullmakt

En intressebevakningsfullmakt utfärdas genom att handlingen överlämnas i fullmäktigens besittning eller genom ett meddelande om saken till fullmäktigen.

3 kap.

Ikraftträdande, upphörande och återkallelse av en intressebevakningsfullmakt

8 §

Intressebevakningsfullmaktens ikraftträdande

En intressebevakningsfullmakt träder i kraft när den fastställts på det sätt som avses i 22 §, fastän beslutet om fastställande inte har vunnit laga kraft.

Fullmäktigen har redan innan fullmakten fastställts rätt att med stöd av sin fullmakt vidta åtgärder som är nödvändiga för att skydda fullmaktsgivaren mot förlust.

9 §

Intressebevakningsfullmaktens upphörande

En intressebevakningsfullmakt upphör att gälla

- 1) när fullmakten återkallas och återkallelsen träder i kraft enligt 10 § 3 mom., eller
- 2) när fullmaktsgivaren avlider.

Om en intressebevakare förordnas för fullmaktsgivaren, upphör fullmakten att gälla till den del som det hör till intressebevakarens uppgifter att sköta de ärenden som fullmakten gäller.

Om fullmaktsgivaren försätts i konkurs, har

en rättshandling som fullmäktigen företagit efter att konkursen börjat samma verkan som om rättshandlingen hade företagits av fullmaktsgivaren.

Även om fullmakten upphört att gälla av en i 2 eller 3 mom. nämnd orsak, har dock fullmäktigen, innan intressebevakaren eller boutredningsmannen kan vidta behövliga åtgärder, rätt att med stöd av sin fullmakt vidta åtgärder som är nödvändiga för att skydda fullmaktsgivaren eller konkursboet mot förlust.

10 §

Återkallelse av en intressebevakningsfullmakt

En utfästelse att inte återkalla en intressebevakningsfullmakt är inte bindande.

Fullmaktsgivaren kan återkalla intressebevakningsfullmakten, om han eller hon har förmåga att förstå återkallelens betydelse. Återkallelsen sker så att fullmaktsgivaren återtar fullmakten eller låter förstöra den. Om fullmaktsgivaren utfärdar en ny intressebevakningsfullmakt, anses den tidigare fullmakten ha återkallats till den del som den nya fullmakten innehåller bestämmelser som står i strid med den tidigare fullmakten.

Om återkallelsen sker efter att intressebevakningsfullmakten har trätt i kraft, blir återkallelsen giltig när den fastställts på det sätt som föreskrivs i 26 §, fastän beslutet om fastställelse inte har vunnit laga kraft.

11 §

Kompletterande bestämmelser om återkallelsen av en intressebevakningsfullmakt

Den som, innan en intressebevakningsfullmakt trätt i kraft, av fullmaktsgivaren genom ett särskilt meddelande underrättats om att fullmakten har återkallats, kan inte åberopa att fullmakten inte har återkallats på det sätt som avses i 10 § 2 mom.

Har fullmaktsgivaren, innan intressebevakningsfullmakten trätt i kraft, utan att återkalla fullmakten förbjudit fullmäktigen att använda fullmakten eller annars meddelat att han eller hon inte längre vill att fullmakten skall gälla,

binder en rättshandling som fullmäktigen företagit inte fullmaktsgivaren, om tredje man hade eller borde ha haft kännedom om nämnda omständighet.

På återkallelse av en intressebevakningsfullmakt tillämpas dessutom vad som föreskrivs i 17 och 19 § i lagen om rättshandlingar på förmögenhetsrättens område (228/1929).

4 kap.

Fullmaktsgivarens och fullmäktigens ställning

12 §

Fullmaktsgivarens bundenhet till rättshandlingar

Genom en rättshandling som fullmäktigen företar i fullmaktsgivarens namn inom intressebevakningsfullmaktens gränser blir fullmaktsgivaren omedelbart berättigad och förpliktad i förhållande till tredje man.

13 §

Överskridande av behörighet och befogenhet

En rättshandling som fullmäktigen inte varit behörig att företa binder inte fullmaktsgivaren.

Har fullmäktigen när denne företagit en rättshandling handlat i strid med fullmaktsgivarens anvisningar, binder rättshandlingen inte fullmaktsgivaren, om tredje man insåg eller borde ha insett att fullmäktigen överskred sin befogenhet.

14 §

Fullmäktigens allmänna skyldigheter

Fullmäktigen skall i sitt uppdrag samvetsgrant bevaka fullmaktsgivarens rättigheter och främja hans eller hennes bästa.

Innan fullmäktigen fattar ett beslut i ett ärende som hör till hans eller hennes uppdrag skall fullmäktigen ta reda på fullmaktsgiva-

rens åsikt, om ärendet ur dennes synvinkel kan anses vara viktigt och hörandet kan ske utan betydande svårigheter. Det är dock inte nödvändigt att höra fullmaktsgivaren, om denne inte kan förstå sakens betydelse.

Fullmäktigen skall hålla penningmedel och andra tillgångar som tillhör fullmaktsgivaren avskilda från sina egna tillgångar.

15 §

Fullmäktigens jävighet

Fullmäktigen får inte företräda fullmaktsgivaren, om fullmaktsgivarens motpart är

1) fullmäktigen själv, fullmäktigens make eller maka eller någon som fullmäktigen företräder,

2) fullmäktigens eller dennes makes eller makas barn, barnbarn, syskon, förälder eller far- eller morförälder, eller make eller maka till någon av de nämnda personerna, eller

3) fullmäktigens syskonbarn eller förälders syskon.

Med makar avses i 1 mom. äkta makar och personer som lever under äktenskapsliknande förhållanden eller i något annat parförhållande. Med släktingar jämställs motsvarande halvsläktingar.

Fullmäktigen får inte heller företräda fullmaktsgivaren när fullmäktigens och fullmaktsgivarens intressen i saken kan bli motstridiga av någon annan än en i 1 mom. nämnd orsak.

16 §

Gåvor

Fullmäktigen får inte skänka bort egendom som tillhör fullmaktsgivaren, om inte något annat följer av 2 eller 3 mom.

Fullmäktigen får ge en gåva på fullmaktsgivarens vägnar, om grunderna för givandet av gåvan har preciserats i fullmakten.

Om fullmaktsgivaren vill ge en gåva som med hänsyn till omständigheterna är sedvanlig och av ringa ekonomisk betydelse, skall fullmäktigen se till att fullmaktsgivarens åsikt kan uppfyllas.

17 §

Rättshandlingar som kräver tillstånd

I en intressebevakningsfullmakt kan förordnas att bestämmelserna om rättshandlingar som kräver tillstånd i 34 § 1 mom. i lagen om förmyndarverksamhet (442/1999) skall tillämpas på rättshandlingar som företas av fullmäktigen. Förordnandet kan begränsas så att det gäller bestämda rättshandlingar.

Om en fullmakt innehåller ett i 1 mom. avsett förordnande, skall tillstånd sökas hos den förmyndarmyndighet som enligt 27 § övervakar fullmäktigens verksamhet. I övrigt iakttas i tillämpliga delar vad som föreskrivs i 34 § 2 och 3 mom., 35 § och 36 § 2 mom. i lagen om förmyndarverksamhet.

18 §

Förhållandet till jordabalken när det gäller fullmaktens form

En intressebevakningsfullmakt ger fullmäktigen behörighet att sälja eller på annat sätt överlåta en fastighet samt att ansöka om inteckning eller upplåta panträtt i en fastighet, utan hinder av vad som föreskrivs i 2 kap. 3 §, 4 kap. 1—3 §, 16 kap. 4 § 3 mom. och 17 kap. 1 § 2 mom. i jordabalken (540/1995).

19 §

Ställföreträdare för fullmäktigen

Om fullmäktigen på grund av sjukdom eller jävighet eller av någon annan orsak är tillfälligt förhindrad att sköta sitt uppdrag och en ställföreträdare för fullmäktigen inte har utsetts i fullmakten, kan domstolen eller, på fullmäktigens begäran, förmyndarmyndigheten förordna en ställföreträdare för fullmäktigen.

Ansökan om förordnande av en ställföreträdare skall göras hos den tingsrätt som avses i 70 eller 71 § lagen om förmyndarverksamhet eller hos den förmyndarmyndighet som enligt 27 § övervakar fullmäktigens

verksamhet.

Uppdraget som ställföreträdare för fullmäktigen upphör när fullmäktigen och ställföreträdaren efter att hindret upphört tillsammans meddelar detta till den förmyndarmyndighet som avses i 27 §. Är fullmäktigen och ställföreträdaren av olika åsikt om huruvida uppdraget som ställföreträdare har upphört, avgörs saken på ansökan av någondera av dem av den tingsrätt som nämns i 2 mom.

På förordnandet av en ställföreträdare för fullmäktigen och på ställföreträdaren tillämpas i övrigt vad som föreskrivs om intressebevakaren i lagen om förmyndarverksamhet.

20 §

Fullmäktigens rätt till arvode och ersättning för kostnader

Om inget har avtalats om fullmäktigens arvode och ersättningen för fullmäktigens kostnader och fullmaktsgivaren inte heller har förordnat något i fråga om dem, har fullmäktigen rätt att av fullmaktsgivarens medel få ersättning för nödvändiga kostnader samt ett arvode som är skäligt i förhållande till uppdragets art och omfattning.

21 §

Skadeståndsskyldighet

Fullmäktigen är skyldig att ersätta en skada som denne uppsåtligt eller av oaktsamhet i sitt uppdrag vållat fullmaktsgivaren.

På jämkning av skadestånd och fördelning av skadeståndsansvaret mellan två eller flera skadeståndsskyldiga tillämpas 2 och 6 kap. i skadeståndslagen (412/1974).

Fullmaktsgivaren är inte skyldig att i enlighet med 3 kap. 1 § 3 mom. i skadeståndslagen ersätta skada som fullmäktigen har orsakat när han eller hon handlat för fullmaktsgivarens räkning.

I fråga om fullmäktigens skyldighet att ersätta skada som tredje man tillfogats till följd av att en rättshandling som fullmäktigen företagit inte binder fullmaktsgivaren gäller vad som föreskrivs i 25 § i lagen om rätts-

handlingar på förmögenhetsrättens område.

5 kap.

Fastställelse och registrering av en intressebevakningsfullmakt och av dess återkallelse

22 §

Fastställelse av en intressebevakningsfullmakt

Förmyndarmyndigheten kan på ansökan av fullmäktigen fastställa en intressebevakningsfullmakt, om

1) fullmaktsgivaren enligt 3 § varit behörig att upprätta fullmakten,

2) fullmakten har upprättats på det sätt som avses i 4 § och de personer som bevittnat den haft behörighet att bevittna den enligt 6 §, samt

3) fullmaktsgivaren på grund av sjukdom, störningar i de psykiska funktionerna, försvagat hälsotillstånd eller av någon annan motsvarande orsak i huvudsak förlorat sin förmåga att sköta de ärenden som fullmakten gäller.

Fullmakten får inte fastställas, om det finns grundad anledning att misstänka att fullmäktigen saknar förmåga att verka som fullmäktig eller är olämplig för uppdraget.

Fullmäktigen skall för förmyndarmyndigheten förete fullmaktshandlingen i original samt ett läkarutlåtande eller någon annan likvärdigt tillförlitlig utredning om den i 1 mom. 3 punkten avsedda förutsättningen för fastställelse av fullmakten.

23 §

Behörig myndighet

Ansökan om fastställelse av en intressebevakningsfullmakt skall göras hos den förmyndarmyndighet inom vars verksamhetsområde fullmaktsgivaren har sin hemkommun enligt lagen om hemkommun (201/1994).

Om fullmaktsgivaren inte har hemkommun i Finland, skall ansökan om fastställelse av fullmakten göras hos den förmyndarmyndighet inom vars verksamhetsområde fullmakts-

givaren huvudsakligen vistas.

Om det inte finns någon sådan förmyndarmyndighet som enligt 1 eller 2 mom. är behörig att fastställa fullmakten, fastställs fullmakten av Helsingfors magistrat.

24 §

Hörande och utredning

Förmyndarmyndigheten skall ge fullmaktsgivaren tillfälle att bli hörd med anledning av ansökan om fastställelse av en intressebevakningsfullmakt. Tillfälle till hörande behöver dock inte ges, om fullmaktsgivaren enligt den utredning som avses i 22 § 3 mom. inte kan förstå sakens betydelse.

Förmyndarmyndigheten kan vid behov

- 1) höra fullmäktigen personligen,
- 2) ge fullmaktsgivarens maka eller make, föräldrar, barn eller andra närstående tillfälle att bli hörda,
- 3) kräva att fullmäktigen lämnar utredning om omständigheter som kan vara av betydelse vid bedömningen av dennes förmåga och lämplighet att verka som fullmäktig.

25 §

Registrering av en intressebevakningsfullmakt

Om en intressebevakningsfullmakt gäller företrädande av fullmaktsgivaren i hans eller hennes ekonomiska angelägenheter, skall förmyndarmyndigheten i samband med att den fastställer fullmakten föra in fullmakten i registret över förmynderskapsärenden.

Beträffande registrering av en fullmakt i registret över förmynderskapsärenden gäller i tillämpliga delar vad som föreskrivs i 64, 67 och 68 § i lagen om förmyndarverksamhet.

26 §

Fastställelse och registrering av en intressebevakningsfullmakts återkallelse

Förmyndarmyndigheten skall på ansökan av fullmaktsgivaren fastställa återkallelsen av en intressebevakningsfullmakt, om full-

maktsgivaren har förmåga att förstå återkallelsens betydelse.

Ansökan om fastställelse av återkallelsen skall göras hos den förmyndarmyndighet som enligt 27 § övervakar fullmäktigens verksamhet.

Om fullmakten är införd i registret över förmynderskapsärenden, skall förmyndarmyndigheten i samband med att den fastställer återkallelsen av fullmakten göra en anteckning om återkallelsen i registret över förmynderskapsärenden.

6 kap.

Övervakning av fullmäktigens verksamhet

27 §

Tillsynsmyndighet

Förmyndarmyndigheten skall övervaka fullmäktigens verksamhet i enlighet med vad som föreskrivs nedan. Övervakningen hör till den förmyndarmyndighet som har fastställt intressebevakningsfullmakten. Om fullmakten inte har fastställts i Finland, hör övervakningen till den förmyndarmyndighet som enligt 23 § vore behörig att fastställa fullmakten.

Den förmyndarmyndighet som enligt 1 mom. skall ha hand om övervakningen, kan överföra uppgiften till en annan förmyndarmyndighet, om fullmaktsgivaren har hemkommun inom den sistnämnda förmyndarmyndighetens verksamhetsområde eller om en överföring av någon annan orsak är nödvändig för övervakningen. Före överföringen skall fullmäktigen och den övertagande förmyndarmyndigheten höras.

28 §

Egendomsförteckning

Om en intressebevakningsfullmakt gäller företrädande av fullmaktsgivaren i hans eller hennes ekonomiska angelägenheter, skall fullmäktigen inom tre månader från att fullmakten har fastställts till förmyndarmyndigheten lämna in en förteckning över tillgångar

och skulder i fråga om vilka fullmäktigen enligt fullmakten har behörighet att företräda fullmaktsgivaren. Om fullmaktsgivaren senare får egendom i fråga om vilken fullmäktigen enligt fullmakten har behörighet att företräda fullmaktsgivaren, skall en förteckning över denna egendom lämnas in till förmyndarmyndigheten inom en månad från fånet. Skyldigheten att lämna in en sådan förteckning gäller dock inte sådana periodiska prestationer som fullmaktsgivaren får med stöd av en rättighet som antecknats i förteckningen.

Om fullmaktsgivaren blir delägare i ett dödsbo och fullmäktigen enligt fullmakten har behörighet att företräda fullmaktsgivaren i ärenden som gäller dödsboet, skall fullmäktigen inom en månad från bouppteckningen tillställa förmyndarmyndigheten en kopia av bouppteckningsinstrumentet.

Förmyndarmyndigheten kan på ansökan av fullmäktigen förlänga den i 1 mom. föreskrivna tiden, om detta är nödvändigt på grund av egendomens storlek eller av någon annan orsak.

29 §

Fullmäktigens försäkran i fråga om förteckningen

I den förteckning som avses i 28 § skall fullmäktigen försäkra att de uppgifter han eller hon har lämnat är riktiga och att ingenting avsiktligt har utelämnats. Domstolen kan förplikta fullmäktigen att styrka sina uppgifter under ed eller med stöd av försäkran, om förmyndarmyndigheten kräver det.

30 §

Redovisningsskyldighet

Om en intressebevakningsfullmakt gäller företrädande av fullmaktsgivaren i hans eller hennes ekonomiska angelägenheter, är fullmäktigen skyldig att föra bok över fullmaktsgivarens tillgångar och skulder samt över vad som hänt under redovisningsperioden.

Om en intressebevakningsfullmakt gäller företrädande av fullmaktsgivaren i andra än ekonomiska angelägenheter, är fullmäktigen skyldig att göra sådana anteckningar att han eller hon kan redogöra för de åtgärder som vidtagits för fullmaktsgivarens räkning.

31 §

Skyldighet att lämna uppgifter till förmyndarmyndigheten

Om en intressebevakningsfullmakt gäller företrädande av fullmaktsgivaren i hans eller hennes ekonomiska angelägenheter, kan i fullmakten förordnas att fullmäktigen regelbundet, dock högst en gång om året, skall lämna in redovisning till förmyndarmyndigheten. Beträffande denna redovisning gäller i tillämpliga delar vad som föreskrivs i 51 och 53—56 § i lagen om förmyndarverksamhet.

Även om fullmaktsgivaren inte gjort ett i 1 mom. avsett förordnande, får förmyndarmyndigheten be fullmäktigen om redovisning för uppdraget, om det finns anledning till det.

Fullmäktigen är skyldig att på begäran lämna förmyndarmyndigheten den redovisning som avses i 2 mom. och andra nödvändiga uppgifter, verifikat och handlingar som gäller uppdraget samt förete de värdepapper som han eller hon förvaltar.

32 §

Förmyndarmyndighetens tvångsmedel

Om fullmäktigen försummar att lämna vederbörliga redovisningar, förteckningar, verifikat eller begärd utredning, kan förmyndarmyndigheten besluta om tvångsmedel i enlighet med vad som föreskrivs i 57 § i lagen om förmyndarverksamhet.

33 §

Åtgärder när en intressebevakningsfullmakt upphört att gälla

När en intressebevakningsfullmakt upphört

att gälla är fullmäktigen skyldig att utan dröjsmål överlåta fullmakten och den förvaltade egendomen till fullmaktsgivaren, fullmaktsgivarens intressebevakare eller någon annan som är berättigad att ta emot egendomen.

När fullmakten upphört att gälla till följd av fullmaktsgivarens död och egendomen inte utan dröjsmål kan överlåtas till bodelägarna för samförvaltning, kan fullmäktigen överlåta egendomen för att förvaltas av en sådan bodelägare som enligt 18 kap. 3 § i ärvdabalken (40/1965) kan vårda boets egendom. Fullmäktigen skall underrätta alla de bodelägare vilkas vistelseort och identitet är kända om överlåtelsen av egendomen.

34 §

Slutredovisning

Om inte något annat förordnas i intressebevakningsfullmakten, är fullmäktigen när fullmakten upphört att gälla skyldig att utan dröjsmål lämna redovisning för sitt uppdrag till den som är berättigad att ta emot egendomen. Den sistnämnde har på begäran rätt att av fullmäktigen få till påseende de verifikat som hänför sig till slutredovisningen och de redovisningar som lämnats förmyndarmyndigheten.

Fullmäktigen kan i enlighet med 57 § i lagen om förmyndarverksamhet vid vite förpliktas att visa upp verifikaten.

35 §

Åtgärder vid fullmäktigens död

Om fullmäktigen avlidit, gäller i fråga om skyldigheterna för delägarna i fullmäktigens dödsbo, boutredningsmannen och konkursboet i tillämpliga delar vad som föreskrivs om fullmäktigen i detta kapitel.

Den vars uppgift det är att förvalta dödsboet skall utan dröjsmål underrätta förmyndarmyndigheten om fullmäktigens död och ta hand om fullmaktsgivarens egendom så länge den är i boets besittning.

7 kap.

Bestämmelser som hör till området för den internationella privaträtten

36 §

Den internationella behörigheten i ärenden som gäller fastställelse och registrering av en fullmakt

En finsk myndighet kan fastställa en intressebevakningsfullmakt, om fullmaktsgivaren är bosatt i Finland. Om fullmaktsgivaren inte är bosatt i Finland, men fullmakten gäller egendom i Finland, kan en finsk myndighet fastställa fullmakten för denna egendoms del. Vad som ovan föreskrivs beträffande behörigheten att fastställa en fullmakt gäller på motsvarande sätt antecknandet av fullmakten i registret över förmynderskapsärenden.

En intressebevakningsfullmakt som gäller företräddande av fullmaktsgivaren i hans eller hennes ekonomiska angelägenheter antecknas i registret över förmynderskapsärenden fastän den inte har fastställts i Finland, om en myndighet enligt den lag som skall tillämpas på fullmakten skall övervaka fullmäktigens verksamhet och övervakningen enligt 37 § 1 mom. 1 punkten hör till en finsk myndighets behörighet.

37 §

Den internationella behörigheten i andra ärenden som gäller en fullmakt

En finsk myndighet har behörighet i andra än i 36 § avsedda ärenden som gäller en intressebevakningsfullmakt, om

1) fullmaktsgivaren är bosatt i Finland, eller

2) fullmakten har fastställts i Finland och det med beaktande av omständigheterna måste anses vara befogat att pröva ärendet i Finland.

Förutom i de fall som avses i 1 mom. har en finsk myndighet behörighet i ett ärende som avses i 19 § 3 mom., om fullmäktigens ställföreträdare har förordnats i Finland.

En finsk myndighet kan besluta att övervakningen av fullmäktigens verksamhet skall

upphöra, om fullmaktsgivaren inte är bosatt i Finland och inte har sådan egendom i Finland som fullmäktigen skall ha hand om. Övervakningen får dock inte avbrytas, om detta skulle äventyra fullmaktsgivarens intressen. Beslutet om avbrytande av övervakningen skall antecknas i registret över förmynderskapsärenden.

38 §

Tillämplig lag

I fråga om en intressebevakningsfullmakts giltighet, omfattning, ändring och upphörande tillämpas lagen i den stat där fullmaktsgivaren var bosatt när fullmakten utfärdades, om inte fullmaktsgivaren skriftligen förordnat att en i 2 mom. nämnd stats lag skall tillämpas.

Fullmaktsgivaren kan i stället för den lag som nämns i 1 mom. som tillämplig lag förordna

- 1) lagen i den stat där han eller hon är medborgare,
- 2) lagen i den stat där han eller hon tidigare var bosatt, eller
- 3) lagen i den stat där han eller hon har egendom, till den del som fullmakten gäller denna egendom.

När det gäller förmyndarmyndighetens och domstolens förfarande vid behandling av ett ärende som avses i denna lag och även i övrigt när det gäller sättet att använda en intressebevakningsfullmakt skall finsk lag tillämpas.

Med hänvisningen i 1 och 2 mom. till en främmande stats lag avses inte de bestämmelser i den främmande statens lag som hör till området för den internationella privaträtten.

8 kap.

Särskilda bestämmelser

39 §

Bestämmelser om förvaltningen

Ärenden som gäller fastställelse eller åter-

kallelse av en intressebevakningsfullmakt samt tillstånd eller åläggande enligt denna lag avgörs vid förmyndarmyndigheten på föredragning. Annars avgörs ett ärende vid förmyndarmyndigheten så som särskilt bestäms om avgörande av ärenden som hör till magistratens behörighet.

Om inte något annat följer av bestämmelserna i denna lag, skall förvaltningslagen (434/2003) tillämpas på behandlingen av ärenden och på tjänstemans jävighet.

För förmyndarmyndighetens prestationer debiteras avgifter enligt lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). Förmyndarmyndigheten kan dock i ett enskilt fall bestämma att någon avgift inte debiteras för dess prestation, om den betalningsskyldiges betalningsförmåga, med hänsyn till hans eller hennes inkomster och förmögenhet, har försämrats väsentligt på grund av underhållsskyldighet, arbetslöshet, sjukdom eller av någon annan särskild orsak eller om det annars vore oskäligt att debitera en avgift.

40 §

Sökande av ändring

Ändring i förmyndarmyndighetens beslut söks hos förvaltningsdomstolen i enlighet med förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Ändring får inte sökas genom besvär i förmyndarmyndighetens beslut som gäller förordnande av en ställföreträdare för fullmäktigen enligt 19 § 1 mom., överföring av övervakningen enligt 27 § 2 mom., förlängning av den i 28 § 3 mom. föreskrivna tiden eller, i fall som avses i 31 § 1 mom., tidpunkten för fullgörande av den redovisningsskyldighet som avses i 51 § 1—3 mom. i lagen om förmyndarverksamhet.

Om förmyndarmyndigheten har förordnat en ställföreträdare för fullmäktigen enligt 19 § 1 mom., kan fullmäktigen eller fullmaktsgivaren föra ärendet till tingsrätten för prövning (*begäran om avgörande*). På begäran om avgörande tillämpas vad som föreskrivs i 87 a § 2—4 mom. i lagen om förmyndarverksamhet.

41 §

Fullmaktsgivarens rätt till information

Fullmaktsgivaren har rätt att i enlighet med lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) få veta vilka uppgifter det finns om honom eller henne i förmyndarmyndighetens handlingar. Efter att fullmaktsgivaren har avlidit har fullmaktsgivarens rättsinnehavare rätt att få de uppgifter som kunde ha getts till fullmaktsgivaren själv.

42 §

Fullmäktigens rätt till information

Verksamhetsenheter inom social- och hälsovården och yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården samt privata tillhandahållare av socialservice är redan innan en intressebevakningsfullmakt fastställs skyldiga att utan hinder av sekretessbestämmelserna på begäran lämna fullmäktigen de uppgifter och utredningar som är nödvändiga för att reda ut om fullmaktsgivaren på ett i 22 § 1 mom. 3 punkten avsett sätt förlorat sin förmåga att sköta de ärenden som fullmakten gäller.

När fullmakten har fastställts, har fullmäktigen i de ärenden som fullmakten gäller rätt att få de uppgifter som kunde ha getts till fullmaktsgivaren själv, om inte något annat föreskrivs särskilt.

Fullmäktigen har utan fullmaktsgivarens samtycke rätt att öppna endast sådana brev och därmed jämförbara tillslutna meddelanden som har anlänt till fullmaktsgivaren och som på basis av avsändarens namn eller någon annan särskild omständighet kan antas gälla ärenden som fullmaktsgivaren skall sköta.

43 §

Upplysningsplikt

I fråga om skyldigheten att lämna förmyndarmyndigheten och domstolen uppgifter och

utredningar som är nödvändiga för att avgöra ett ärende som avses i denna lag gäller i tillämpliga delar vad som föreskrivs i 90 § i lagen om förmyndarverksamhet.

44 §

Tystnadsplikt

Fullmäktigen får inte utan fullmaktsgivarens samtycke röja sådant som han eller hon fått veta på grund sina uppgifter enligt intressebevakningsfullmakten och som till skydd för fullmaktsgivarens ekonomiska intressen eller personliga integritet skall hemlighållas.

I fråga tystnadsplikten för personer som är verksamma inom myndigheter tillämpas vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

Vad som bestäms i 1 och 2 mom. hindrar inte att uppgifter lämnas till

1) statliga eller kommunala myndigheter eller till någon annan person för fullgörande av åligganden enligt denna lag,

2) åklagar- och polismyndigheter för utredning av brott,

3) en domstol om detta behövs i ett ärende som avses i denna lag, eller till

4) den som med stöd av lag har rätt att få vetskaper om saken.

45 §

Straffbestämmelser

Den som vägrar lämna sådana uppgifter som han eller hon enligt 43 § och enligt 90 § i lagen om förmyndarverksamhet är skyldig att lämna, skall för brott mot den i lagen om intressebevakningsfullmakt föreskrivna upplysningsplikten dömas till böter.

Allmän åklagare får inte väcka åtal för den gärning som avses i 1 mom., om inte förmyndarmyndigheten har anmält den till åtal.

Till straff för brott mot tystnadsplikten döms enligt 38 kap. 1 och 2 § i strafflagen (39/1889), om inte gärningen skall bestraffas enligt 40 kap. 5 § i strafflagen eller strängare straff för den föreskrivs någon annanstans i

lag.

färdas genom förordning av statsrådet.

46 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om anteckning av en intressebevakningsfullmakt i registret över förmynderskapsärenden, om domstolens skyldighet att meddela förmyndarmyndigheten sitt beslut för anteckning i registret samt i övrigt om verkställigheten av denna lag ut-

47 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .
På ett befullmäktigande genom en fullmakt som har upprättats innan denna lag har trätt i kraft tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av lagen.

2.

Lag**om ändring av lagen om förmyndarverksamhet**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 1 april 1999 om förmyndarverksamhet (422/1999) 13 §, 15 § 2 mom., 16 § 2 mom., 32 § 2 och 3 mom., 34 § 1 mom. 10, 11 och 13 punkten samt 2 mom., 45 § 3 mom., 79 § 1 mom., 81 §, 83 § 1 mom., 85 §, 86 §, 87 § 2 mom. och 92 § 1 och 2 mom. samt

fogas till 15 § ett nytt 3 mom., till 16 § ett nytt 3 mom., till 17 § ett nytt 4 mom. varvid nuvarande 4 mom. blir 5 mom., till lagen en ny 17 a §, till 32 § nya 4 och 5 mom., till 73 § ett nytt 4 mom., till 82 § ett nytt 2 mom. samt till lagen nya 86 a § och 87 a § som följer:

2 kap.

Intressebevakare

13 §

Ansökan om förordnande av intressebevakare med stöd av 12 § skall göras hos den förmyndarmyndighet som enligt 46 eller 47 § övervakar intressebevakarens verksamhet.

15 §

Domstolen kan vid behov ändra intressebevakarens uppdrag eller förordnandets giltighetstid.

Om en intressebevakare förordnats med stöd av 8 eller 9 §, kan förutom domstolen också förmyndarmyndigheten vid behov ändra intressebevakaruppdraget eller förordnandets giltighetstid. Detta förutsätter dessutom att huvudmannen förmår förstå sakens betydelse och att denne tillsammans med intressebevakaren framställer en begäran om att intressebevakaruppdraget eller förordnandets giltighetstid skall ändras.

16 §

Domstolen skall skilja intressebevakaren från uppdraget också när intressebevakaren

själv begär det. En förälder som är vårdnadshavare för sitt minderåriga barn kan endast av särskilda skäl på egen begäran befrias från uppgiften att vara sitt barns intressebevakare.

Förutom domstolen kan också förmyndarmyndigheten på begäran av intressebevakaren skilja denne från uppdraget, såvida inte intressebevakaren är en förälder som är vårdnadshavare för sitt minderåriga barn. Samtidigt kan förmyndarmyndigheten på eget initiativ vid behov förordna att intressebevakaren skall kvarstå i uppdraget tills en ny intressebevakare har förordnats.

17 §

Om en intressebevakare har förordnats med stöd av 8 eller 9 §, kan förutom domstolen också förmyndarmyndigheten i enlighet med 3 mom. besluta att intressebevakarens uppdrag skall upphöra. Detta förutsätter dessutom att huvudmannen förmår förstå sakens betydelse och att denne tillsammans med intressebevakaren framställer en begäran om att intressebevakarens uppdrag skall förordnas att upphöra.

17 a §

Ändring av intressebevakaruppdraget enligt 15 § 3 mom., skiljande av intressebevakaren från dennes uppdrag enligt 16 § 3 mom. eller förordnande om att intressebevakarens uppdrag skall upphöra enligt 17 § 4 mom. söks hos den förmyndarmyndighet som enligt 46 eller 47 § övervakar intressebevakarens verksamhet.

32 §

En intressebevakare får inte företräda huvudmannen när motparten är intressebevakaren själv, intressebevakarens make eller någon som intressebevakaren företräder. Om syskon har en gemensam intressebevakare, är denne dock behörig att företräda syskonen vid arvskifte, om inte syskonens intressen är motstridiga på grund av yrkanden som har framställts vid skiftet eller andra omständigheter som har samband med skiftet.

Såvida inte intressebevakaren är en förälder som är vårdnadshavare för sitt minderåriga

barn får denne inte heller företräda huvudmannen, om motparten är

1) intressebevakarens eller dennes makes eller makas barn, barnbarn, syskon, förälder eller far- eller morförälder, eller maken eller maken till någon av de nämnda personerna, eller

2) intressebevakarens syskons barn eller förälders syskon.

Med makar avses i 2 och 3 mom. äkta makar och personer som lever under äktenskapsliknande förhållanden eller i något annat parförhållande. Med släktingar jämställs motsvarande halvsläktingar.

Intressebevakaren får inte heller företräda huvudmannen när intressebevakarens och huvudmannens intressen i saken kan bli motstridiga av någon annan än en i 2 eller 3 mom. nämnd orsak.

34 §

Om inte något annat bestäms i lag, har intressebevakaren inte rätt att på huvudmannens vägnar utan förmyndarmyndighetens tillstånd

10) överlåta eller mot vederlag förvärva bostadsrätt som avses i lagen om bostadsrättsbostäder (650/1990) eller aktier eller andelar som berättigar till besittning av en lägenhet eller någon annan del av en byggnad eller fastighet, med undantag för aktier och andelar som avses i 13 punkten underpunkt f,

11) genom ett tidsbundet avtal överlåta nyttjanderätten till en lägenhet eller någon annan del av en byggnad eller fastighet vars besittning grundar sig på en bostadsrätt eller aktier eller andelar som avses i 10 punkten för en längre tid än fem år eller för en längre tid än ett år från det att huvudmannen blivit myndig,

13) bevilja penninglån eller mot vederlag förvärva i 2 § lagen om värdepappersföretag (579/1996) avsedda investeringsobjekt eller andelar i sammanslutningar, med följande undantag:

a) sätta in medel hos ett kreditinstitut som har koncession i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,

b) förvärva masskuldebrev som staten, landskapet Åland, en kommun eller en samkommun har emitterat,

c) förvärva värdepapper med vilka det bedrivs offentlig handel enligt 1 kap. 3 § värdepappersmarknadslagen (495/1989),

d) förvärva andelar i en placeringsfond vars kapital till minst tre fjärdedelar placerats i sådana masskuldebrev eller värdepapper som nämns i underpunkterna b och c,

e) förvärva sådana investeringsobjekt som kan jämföras med investeringsobjekt som avses i underpunkterna b—d och som bestäms genom förordning av statsrådet,

f) förvärva sådana aktier och andelar som i huvudsak medför rätt att erhålla nyttigheter eller tjänster som vanligen används i hushåll, om andelen inte är förenad med personligt ansvar för sammanslutningens skulder.

Tillstånd skall sökas hos den förmyndarmyndighet som enligt 46 eller 47 § övervakar intressebevakarens verksamhet. Om flera av parterna i en rättshandling är personer som är föremål för intressebevakning, kan tillstånd i fråga om samtliga av dem sökas också hos den förmyndarmyndighet som övervakar verksamheten i fråga om en av dem. Den förmyndarmyndighet som behandlat saken skall i ett sådant fall meddela sitt beslut till de förmyndarmyndigheter som övervakar verksamheten i fråga om de övriga. Om tillstånd söks för en rättshandling som företas på en minderårig persons vägnar, skall förmyndarmyndigheten bereda en minderårig som fyllt 15 år tillfälle att bli hörd, om inte den minderåriges ståndpunkt tillförlitligt framgår av ansökningshandlingarna. På lörande av en part tillämpas i övrigt förvaltningslagen (434/2003).

45 §

Huvudmannen är inte skyldig att i enlighet med 3 kap. 1 § 3 mom. skadeståndslagen ersätta skada som intressebevakaren har orsakat när han eller hon handlat för huvudmannens räkning.

73 §

Om delgivningen av en kallelse till hörande

på grund av tillståndet hos den vars intresse skall bevakas, inte har kunnat tillställas honom eller henne, skall delgivningen tillställas en intressebevakare som utses enligt 82 §. Hörande behöver dock inte ske, om det med tanke på rättssäkerheten för den som skall höras inte är nödvändigt att utse en intressebevakare för rättegången.

79 §

I ett ärende som gäller förordnande av intressebevakare eller begränsning av handlingsbehörigheten kan domstolen ge ett interimistiskt förordnande. Om ärendet inte tål dröjsmål, kan förordnandet ges utan att den vars intresse skall bevakas och andra i 73 § nämnda personer blir hörda. Ett interimistiskt förordnande är i kraft till dess att domstolen meddelar ett beslut i ärendet, om inte förordnandet återkallas eller ändras före det.

81 §

Vad som bestäms i 69—80 § gäller i tillämpliga delar också skiljande av intressebevakare från uppdraget eller ändring av intressebevakaruppdrag eller förordnande om att ett intressebevakaruppdrag skall upphöra samt ärenden som gäller upphävande eller ändring av begränsning av en persons handlingsbehörighet.

Vid behandling av ärenden som nämns i 1 mom. skall intressebevakaren beredas tillfälle att bli hörd. Om ärendet inte tål dröjsmål, kan ett interimistiskt förordnande dock ges utan att intressebevakaren bereds tillfälle att bli hörd. Tillfälle till hörande behöver inte heller beredas, om delgivning av kallelse till hörande skall ske genom domstolens kungörelse i enlighet med 11 kap. 9 § rättegångsbalken.

82 §

I fråga om det arvode och den ersättning för kostnader som ett i 1 mom. nämnt rättegångsbiträde skall få gäller i tillämpliga delar vad som bestäms för intressebevakarens del i 44 §.

83 §

Tingsrättens beslut om förordnande av en

intressebevakare eller skiljande av intressebevakaren från uppdraget eller om begränsning av någons handlingsbehörighet skall iakttas även om beslutet inte har vunnit laga kraft. Detsamma gäller tingsrättens beslut om ändring av intressebevakaruppdraget, om inte något annat bestäms i beslutet.

9 kap.

Förvaltningen av förmyndarverksamheten och sökande av ändring i förmyndarmyndighetens beslut

Bestämmelser om förvaltningen

85 §

Ärenden som gäller förordnande av intressebevakare eller skiljande av intressebevakare från uppdraget eller ändring av intressebevakaruppdrag eller förordnande om att uppdraget skall upphöra samt tillstånd eller åläggande enligt denna lag avgörs av förmyndarmyndigheten på föredragning. I annat fall avgörs ett ärende av förmyndarmyndigheten så som särskilt bestäms om avgörande av ärenden som hör till magistratens behörighet.

Om inte något annat följer av bestämmelserna i denna lag, skall förvaltningslagen tillämpas på behandlingen av ärenden och på jäv för tjänsteman.

För förmyndarmyndighetens prestationer debiteras avgifter enligt lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). Förmyndarmyndigheten kan dock i ett enskilt fall bestämma att någon avgift inte debiteras för dess prestation, om den betalningsskyldiges betalningsförmåga har minskat väsentligt med beaktande av hans eller hennes disponibla inkomster och förmögenhet på grund av försörjningsplikt, arbetslöshet eller sjukdom eller av någon annan särskild orsak eller om det annars vore oskäligt att debitera en avgift.

86 §

När en begäran om förordnande av en intressebevakare med stöd av 12 § 1 mom., om ändring av intressebevakaruppdraget med stöd av 15 § 3 mom. eller om att intressebevakarens uppdrag skall förordnas att upphöra med stöd av 17 § 4 mom. har framställts hos

förmyndarmyndigheten, skall förmyndarmyndigheten personligen höra den vars intressen det är fråga om att bevaka. Förmyndarmyndigheten kan kräva att sökanden företar ett läkarintyg om de omständigheter som är av betydelse för ärendets avgörande.

86 a §

Förmyndarmyndighetens beslut om förordnande av en intressebevakare eller skiljande av intressebevakaren från uppdraget skall iakttas även om beslutet inte har vunnit laga kraft. Detsamma gäller förmyndarmyndighetens beslut om ändring av intressebevakaruppdraget, om inte något annat bestäms i beslutet.

87 §

Ändring får inte sökas genom besvär i förmyndarmyndighetens beslut som gäller förordnande av intressebevakare med stöd av 12 §, ändring av intressebevakaruppdraget med stöd av 15 § 3 mom., skiljande av intressebevakaren från dennes uppdrag med stöd av 16 § 3 mom., förordnande om att intressebevakarens uppdrag skall upphöra med stöd av 17 § 4 mom., avgörande av meningskiljaktigheter mellan intressebevakare med stöd av 30 § 3 mom., förlängning av tid som nämns i 48 § 3 mom. eller fullgörande av redovisningsskyldigheten enligt 51 § 1—3 mom.

87 a §

Om förmyndarmyndigheten har förordnat en intressebevakare med stöd av 12 §, ändrat intressebevakaruppdraget med stöd av 15 § 3 mom., skiljt intressebevakaren från uppdraget med stöd av 16 § 3 mom. eller förordnat att intressebevakarens uppdrag skall upphöra med stöd av 17 § 4 mom., kan sökanden föra ärendet till tingsrätten för prövning (begäran om avgörande). Gäller frågan förordnande av en ställföreträdare med stöd av 12 § 3 mom., kan begäran om avgörande också framställas av huvudmannen.

Begäran om avgörande skall framställas inom 30 dagar från delfäendet av förmyndarmyndighetens beslut. Begäran om avgörande skall tillställas den förmyndarmyndighet som har fattat beslutet. Begäran skall

framställas skriftligen och i den skall uppges det beslut av förmyndarmyndigheten som begäran gäller samt till vilka delar och på vilken grund sökanden är missnöjd med beslutet.

Förmyndarmyndigheten skall utan dröjsmål sända begäran om avgörande för prövning till den tingsrätt som avses i 70 eller 71 §. Förmyndarmyndigheten skall samtidigt sända tingsrätten en kopia av sitt beslut och de handlingar som kommit in i ärenden.

Vid behandlingen av begäran om avgörande vid domstolen iakttas i tillämpliga delar vad som bestäms i 73 och 75—83 §.

92 §

På tystnadspliktsplikten för personer verkamma inom myndigheter tillämpas vad som

föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

Den som är intressebevakare eller anställd hos den som producerar intressebevakningstjänster, förtroendevald eller sakkunnig som anlitas för uppgifter inom förmyndarverksamheten får inte utan vederbörandes samtycke röja sådant som han eller hon fått veta på grund av sina uppgifter inom förmyndarverksamheten och som till skydd för en enskild persons ekonomiska intressen eller personliga integritet skall hemlighållas.

Denna lag träder i kraft den 200 .

Vid prövning av giltigheten hos en rättshandling som en intressebevakare företagit innan denna lag har trätt i kraft tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Helsingfors den

20

Republikens President

TARJA HALONEN

Justitieminister Johannes Koskinen